

„Novi čas“

Izhaja vsak petek ob 12, uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6, drugo d. o. r. i. s. e.

NOVI ČAS

List stare

za celo leto . . . . .
za manj premožne 3
v Nemčiji 5
posamezne številke 8
Oglesi po dogovoru.

Štev. 34.

V Gorici, 23. avgusta 1912.

Leto III.

Naše katoliško dijaštvo v Gorici.

Trojno okolnost bi tu povdarili, ki je stopila v živi obliki pri zadnji veliki prireditvi našega katoliškega dijaštva pred nas.

Prva je udanost in liubezen do nositelja najvišje avtoritete in najvišje oblasti v državi, do našega presvetlega vladarja, cesarja Frančiška Jožefa I. Proslavi njegovega 82. rojstnega dneva je bila posvečena vsa prireditev! Kedar je goriško dijaštvo tako prostovoljno, tako samo od sebe prišlo do patriotične in dinastične manifestacije, kakor smo jo videli zadnjo nedeljo? Veseli smo, da je ona seme in sad slovenskega katoliškega dijaštva v Gorici. In s kolikim navdušenjem se je občinstvo odzivalo čustvom prirediteljev, ko se je po končani predstavi zapela cesarska pesem; ko je predsednik komerza prečital udanostno brzojavko, ki jo je naše katoliško dijaštvo odposlalo Nj. Veličanstvu, presv. cesarju v Ischl; ko je isti predsednik, izražajoč čustva in misli vsega dijaštva in vsega mnogobrojnega navzočega občinstva, povdarjal, da mi Slovenci ljubimo svojega vladarja in Avstrijo, v kateri le se moremo kot narod ohraniti in razvijati, in ko je temu zatrdilu sledila kot pečat zopet cesarska pesem!

Druga okolnost je liubezen do resnega, smotrnega, sedanjim razmeram odgovarjajočega dela. Mnogo dela in vstrajnosti je stala že sama prireditev, ki jo je le naše dijaštvo izvelo. Kedor pa je poslušal oba abiturijenta, nekdanja gojenca kn. ndš. deškega semenišča, ki sta kot predstavitelja svojih somišljenikov abiturijentov in dijakov sploh, črtala in slikala delavnja polja katoliškega dijaka, temu je kar toplo moralo postati ob žaru ljubezni, ki sta jo ona dva med svojim predavanjem čutila in z vsako besedo dajala od sebe. Za katoliško cerkev, za naš narod, za mladino hočejo naši dijaki delati in svoje mlade zanosne sile za to delo vzgajati in pri tem delu osredotočevati in izrabljati. Bog jih blagoslovi!

Tretje, kar nam je ves čas sevalo nasproti, je presrečno prijateljsko razmerje med starejšimi zastopniki katoliške inteli-

gence v Gorici pa našimi katoliškimi dijaki. Ljubezniva dobrohotnost, zanimanje, prijateljstvo na eni strani, na drugi pa vsestransko zaupanje! To razmerje, ki se je v neki napitnici še posebej povdarjalo, je obrodilo že marsikatero lepe sadove, pa jih bo še, ker smo prepričani, da tisto razmerje ostane.

Sedaj pa kratko poročilo o vsej prireditvi dne 17. in 18. avgusta.

Občni zbor »Slov. dijaške zveze«.

Nanj je došlo v soboto popoldne v prostore »Slov. kršč. soc. zveze« poleg velikega števila dijaštva tudi nekaj drugih gospodov. Uvodoma se tu preds. Godnič spominja umrlega b. g. Puriča. Vsi navzoči vstanejo s sedežev, iz poročil omenjamo, da je dijaštvo letos v naši izobraževalni organizaciji priredilo nad 80 predavanj. V novi odbor so izvoljeni: tovariši Godnič, Pahor, Trdan, Zavadlav. Nato so pozdravili zborovanje gg.: veleč. g. dr. Pavlica, g. dr. Pavletič, g. dr. Breclj. Medtem ko je prvi gospod povdarjal, naj se dijaki lepo pripravljajo za svoj poklic z učenjem, sta druga dva gospoda povdarjala, kako je bilo včasih, ko ni bilo med našim dijaštvom katoliškega duha, ki ga je začel sejati Mahnič. Priporočala sta za dijaštvo »Marijino družbo«!

Zborovanje katoliško narodnih abiturijentov.

V nedeljo zjutraj ob osmih je v semeniški kapeli darvoval slovesno pontifikalno sveto mašo ob obilni azistenci g. prelat Fr. Castellnitz, ravnatelj centralnega semenišča. Poleg dijaštva je bilo navzočega mnogo drugega občinstva. Izborno je prepeval dijaški zbor pod vodstvom č. p. Aleksandra in č. g. Setničarja. Nato se je v Centralovi dvorani vršilo zborovanje katoliško narodnih abiturijentov.

Prvi je predaval tovariš abiturijent Bitežnik o predmetu »Dijak in socialno delo«. Dokazal je, da je vsakogar dolžnost na ta ali oni način socialno delati. — Drugo predavanje je imel tov. abiturijent Jože Koruza, kak naj bo »dijak organizator«. Glavno delo dijakovo bodi doma, kjer naj deluje z dobrim vzgledom. — Pri zborovanju so še govorili gg. dr. Pavlica, dr. Srebernič, dr. Pavletič, jurist Remec v imenu

društva »Zarje« in Fr. Kremžar v imenu »N. Časa«. K sklepu je tovariš Godnič prebral udanostno brzojavko zborujočega dijaštva na Nj. Veličanstvo cesarja Franca Jožefa I., kar je bilo z velikim navdušenjem vsprejeto.

„Naša kri“.

V nedeljo 18. t. m. popoldne se je vršila slavnostna predstava Finžgarjeve igre v proslavo rojstnega dne Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. v Centralu. V igri polje res naša kri, s katero je prepojena naša zemlja, naša kri, ki vzkipi, ko se drzne tuje iztegniti roko nad najvišje svetinjne našega naroda: nad rodno grudo, nad slovensko srce, ki bije vsekar zvesto za svojega vladarja, katerega dedi in pradedi že nad 600 let čuvajo naš rod. Za kratek čas je bila pretrgana vez, ki sklepá Slovence z Avstrijo, pred sto leti namreč, ko je Napoleon I. potisnil vso Evropo predse v prah. V dobo, ko je njegova zvezda že začela ugašati, nas pelje Finžgar z »Našo krvjo«. Igra slavi zmago naše slovenske krvi nad tujo, slavi zmago Avstrije nad francoskim orlom. Občinstva je bila dvorana nagačeno polna. Nekateri se seveda niso mogli zdržati, da se bi ne smejali ob najresnejših točkah, kar je bilo zelo neumestno.

Bornih kulis in mizernega odra ne more zakriti najboljša režija. Vsa igra, o-sobito pa prizori v skupinah, so kazali povsod večjo roko režiserja g. abit. Resa. Kdor pozna tehnično stran igranja, kdor ve, koliko skritega dela in truda zahteva dobra predstava, mora izreči g. Resu najiskrenejšo pohvalo. Posamezne vloge bi omenil v toliko: Jerica je bila izborna, tuintam celo tragična. Starka je igrala naravnost dovršeno. Istotako je bila Katra, Jeričina mati, čisto na svojem mestu. Renard je igral francoskega častnika, kakor se je vživel vanj: vojak, gentleman, ki mu srce živi še drugo, lepše življenje nego je komando. A usoda in njena kruta roka ga večkrat prisili, da je vojak, samo vojak. In ko vzame slovo, nam je žal po njem! — Mer Borštnik je bil v svojem nastopu nekoliko premlad, prečil. Dobro je pokazal svoje notranje življenje, ki ni zanje besed. Štefan pa je bil imeniten gorenjski fant po kostumu in postavi, a želel bi bil, da bi bil

tudi tak po svojem govorjenju. Matija nam je podal minuciozno tiste vdane duše, ki leta in leta služijo pri hiši in dajo če treba zadnjo kapljo krvi za svojega gospodarja in njegove otroke. Pohvaliti treba Matijevca in druge kmete kakor tudi soldaško vzornega Turbota.

Našim dijakom naskrenejšje čestitke za to predstavo! V Gorici Slovenci nimamo odra, zato smo jim tim bolj hvaležni za njih kulturno delo, ki ga vrše s prireditvami, kakor je bila »Naša kri«.

A. Remec.

Po predstavi se zastor zopet dvigne in po dvorani zaori veličastna cesarska pesem, ki jo je pela cela dvorana.

Komerz.

Večerni komerz na Centralovem vrtu je vodil g. dr. Brečelj, ki je najprvo proslavil rojstni dan našega cesarja Franca Jožefa I. Ta dan je praznik za celo Avstrijo in tudi za nas Slovence. Slovenec in Avstrijec je eno in isto. Z Avstrijo Slovenci stojimo in pademo. — Nato se je zapela stoji cesarska pesem. — V imenu Hrvatov je prisrčno pozdravljen govoril na komerzu tov. Palčić iz Zadra, ki je tudi zabaval občinstvo s svojim krasnim petjem in umetniškimi deklamacijami. Govoril je rusko in slovensko naš rojak Rutar iz Vladikavkaza, ki so mu navzoči prirejali viharne pozdrave, ki so veljale tudi njegovemu očetu in celi rodbini v daljnem Vladikavkazu. — V poljskem in slovenskem jeziku je g. dr. Leop. Lenard, pozdravil kmečko naše ljudstvo, ki je porok, da bomo Slovenci še nadalje vstrajali. Govorili so še: Lutman iz Št. Andreža v imenu Orlov; velč. g. dr. Srebernič je pozdravljaj dijake; iur. Remec je pozdravljaj ženstvo pred vsem naše dobre krščanske mamice; gđc. Peršičeva v imenu učiteljic, g. Likar v imenu učiteljev, tov. Velikonja v imenu abiturientov. — Na komerzu je lepo prepeval dijaški zbor.

Naša katoliška mladina! Sedaj pa naprej na novo delo! Naprej!

Pozdrav biskupa Mahniča.

Zborovanje kat. narodnega dijaštva je brzojavno pozdravil krški biskup dr. Ant. Mahnič z naslednjim brzojavom: Sekava, 22. avgusta. Srčno pozdravljam slovenske katoliške dijake. Bog blagoslovi Vašo zastavo! Borite se neustrašeno za svete ideale vztrajno do popolne zmage v ljubezni do oltarja. Anton, biskup krški. — Vrhu tega je zborovanje pozdravil ajdovski župni upravitelj Rejec, veliki dobrotnik goriškega kat. dijaštva ter več zunanjih prijateljev.

Za vožnjo na Dunaj!

Na mnoga vprašanja, s katerim vlakom bi bilo najprikładneje iti na Dunaj, predlagamo naslednje:

1. Osební vlak, ki odhaja z državnega kolodvora v Gorici ob 11.13 dopoldne ter gre čez Celovec, kamor dospe ob 4.05 pop., sv. Vid, sv. Mihael in od tu čez Ljubenj in

Bruck ob Muri (12.10 opolnoči) ter z južno železnico na Dunaj, kamor dojde na kolodvor južne železnice ob 5.38 zjutraj. Pri kupovanju listka treba reči: osebni vlak čez Ljubenj in Bruck na Dunaj!

2. Brzovlak, ki odhaja z drž. kol. v Gorici ob 10. 02 dopoldne ter gre čez sv. Mihael in Bruck na Dunaj, kakor dospé ob 8.40 zvečer na kolodvor južne železnice. — Listek se kupi za brzovlak čez sv. Mihael in Bruck na Dunaj!

3. Osební vlak, ki odhaja iz drž. kol. v Gorici ob 6.10 zvečer in gré kot osebni vlak do Jesenic; od Jesenic dalje pa kot brzovlak čez sv. Vid, sv. Mihael, Amstetten na Dunaj, kamor dojde na kolodvor zapadne železnice ob 7.40 zjutraj. — Listek se kupi za osebni vlak do Jesenic in za brzovlak od tu čez Amstetten na Dunaj!

Za one, ki Dunaja ne poznajo, je najprikładneja vožnja s prvim in tretjim vlakom, ker pridejo zjutraj na Dunaj!

Dan odhoda bi bil najprimernejši t o r e k, 10. s e p t e m b r a!

Vojna med Italijo in Turčijo.

Mednarodni odbor Rdečega križa je obveščen, da so 9. t. m. metali Lahi iz nekega aeroplana bombe na neko bolnišnico v Benghasiju, dasi je plapolala na poslopju zastava Rdečega križa. Predsednik mednarodnega odbora je naprosil laški Rdeči križ, naj povzroči, da uvede laška vlada preiskavo.

Med Italijo in Turčijo se vrše neobvezna pogajanja o miru v Švici. Zdaj se pogajajo o predlogu, naj bi Italija ne zahtevala, da se ji prizna suvereniteta v Tripolisu in v Cirenajki. »Echo de Paris« poroča, da se sklene mir oktobra, najkasneje pa novembra. Turški zunanji minister objavlja v »Liberte« intervju, v katerem potrjuje, da se je pričela Turčija z Italijo o miru neoficielno pogajati. Tako bo te dolgotrajne vojne vendar enkrat konec.

Po svetu.

Zmede na Turškem.

Turški vladi se je vendarle posrečilo, da je z obljubami pregovorila Albance, da so zapustili mesto Skoplje. Vendar je ostalo v Skoplju še 5000 Albancev (nekatera poročila trde, da celo 50.000). Albanci bodo čakali, da poteče doba, v kateri ima Turčija izpolniti svoje obljube. Ljudje beže iz Skoplja, ker vedo, da vlada besede ne bo držala ter da bo vsled tega prišlo do boja.

V Skoplju trdijo, da hočejo Albanci tudi Abdul Hamida osvoboditi. Ibrahim paša se je z voditelji Albancev tudi pogajal o vrnitvi pobeglih vojakov in orožnikov, ki so pomiloščeni. Begunci se hočejo vrniti, a zahtevajo, naj se jim izplača zaostala plača, da se morejo vrniti nazj. Voditelji Albancev so obljubili, da bodo do 4 dne beirama mirovali, a da mora do takrat vlada, kar je obljubila, tudi izvesti. Ko so

zapuščali Albanci Skoplje, so streljali iz pušk. Ob zadnjih pogajanjih so si zelo nasprotovale voditelji južne in severne Albanije. Del albanskih voditeljev zahteva samoupravo štirih albanskih vilajetov.

Proti Črnogorcem, ki so zasedli turško vas Berano, so Turki odposlali 10 bataljonov. S Črnogorci drže Albanci-Malivosi. Črnogorci so zapustili sedaj vas Berano. Turška poročila trde, da gotovo pride do vojne med Črnogoro in Turčijo. — Turški poveljnik je že imenovan. To je Djavid-paša, ki bo pod seboj imel 2. diviziji. Na turškem ozemlju stoji 6000 Črnogorcev, vojne pričakujejo v 1 tednu.

Naš zunanji minister grof Berchtold se je enkrat postavil. Povabil je namreč vse velevlasti, da se posvetujejo skupno o tem, kako delati na Balkanu, da se prepreči vojna, ki grozi nastati radi zmed v Turčiji. Vse velesile so dale našemu zunanjemu ministru prav in ga hvalijo, ker je to misel sprožil o pravem času. Kako naš cesar odobrava ta korak grofa Berchtolda, kaže to, ker mu je podelil red zlatega runa, odlikovanje, ki pristojta sicer le članom cesarske hiše. Tako želi naš cesar miru. — Francozi v Maroku imajo bude boje z Maročani. Dne 14. t. m. so Francozi v boju izgubili 10 mrtvih in 48 ranjenih. — Novo trozvezo snujejo Rusija, Francija in Anglija. Bajje je francoski min. predsednik v Peterburgu tudi za to delal. — Na Kitajskem so komaj ustanovili republiko in se je dežela malo pomirila, že prihaja novica o novih nemirih. Dva generala sta kovala zaroto proti predsedniku Juanšikaju, ki ju je pa dal takoj ustreliti. Kitajci Juanšikaju to zelo zamerijo. Bajje je Juanšikaj dal usmrtiti skrivaj tudi dr. Sunjancena, moža, ki je povzročil zadnjo revolucijo. — Ogrski državni zbor bo kmalu sklican. Sedaj je potekla doba, za katero so bili razni poslanci izključeni od sej. Zato parlamenta ne bo stražilo vojaštvo. — Pri nas v Avstriji utegnemo kmalu dobiti nekaj novih ministrov. Min. predsednik grof Stürgkh je bolan. Če ne ozdravi, bo odstopil. Tudi 2—3 drugi ministri bodo novi. — Med Srbijo in Bolgarijo ne obstoji nikaka zveza, kakor zagotavljajo nova poročila. Vendar pa imata obe državi enake cilje, namreč, da ne bi se iz sedanjih homatij na Balkanu izcimila kaka škoda za balkanske narode. — Hrvaški komisar Čuvaj se mudi v Ištu, kjer je včeraj ogrskemu min. predsedniku Lukaču poročal o razmerah na Hrvaškem. Kako neki je poročal?

SLOMŠKOVA SLAVNOST V MIRNU.

»Podzveza Orlov za Primorsko«, skupno s »S. K. S. Zvezo« in »Slovensko Stražo« v Gorici priredi v M i r n u pri Gorici dne 8. s e p t e m b r a celodnevno spominsko slavnost o priliki 50letnice smrti velikega sina Slovenije, škofa Slomškega. Na sporedu, ki se pravočasno objavi metaančneje, ste zastopani podučna in zabavna stran. Slavnobratska društva prosimo, da isti dan ne vprazariate nikakih domačih prireditev. — Somišljeniki, izobraževalna društva, podružnice Slov. Straže, naši pevski zbori, zberimo se 8. septembra v Mirnu, da dostojno proslavimo spomin nepozabnega vladike Slomškega!

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

Brunner je skočil in zaklical: „Jaz stojim tu popolnoma varno. Podajte mi Jožka doli!“ Ves pogumen je hotel deček skočiti. A nismo ga pustili, marveč smo ga spustili z rokami v globino. „Dobro!“ se je oglasilo navzgor. „Zdaj pa ni tukaj več prostora za tretjega. Jaz hočem naprej in poiskati pot tukaj skozi za temi podobami. Jožek gre za mano, in če zakličem, spustite se, le brez strahu doli na okrajek. Pa ne glejte v globino!“

Človeška kipa, izklesana iz belega mramorja in gotovo trikrat ali štirikrat večja kakor kak človek, sta stala deloma na okrajku, deloma so moleli njiju udje v prost zrak. Bila sta priklenjena k zidu z železnimi kljukami in drogi, ki jih ni bilo videti odzдолaj.

„Zdaj!“ je zaklical Brunner.

Priporočil sem se blaženi Devici Mariji in svetemu angel-varihu in stal sem po nekaj tesnih trenutkih na vrhu slemenišča. Če bi se ne bil nekoliko vprl na krono, mislim, da bi bil padel v globočino.

Moral sem se še nekoliko zbrati. Potem sem zlezal čez železne droge, ki so držali enega izmed obeh, angeljskih kipov, in pod njegovimi peroti. Ta pot ni bila težka, ker mi je kip zapiral pogled v globino. Ko pa sem prišel do spodnjega kraja kipa, postalo je nevarneje. Kaka dva sežnja dalje se je končaval poševni obrobek slemenišča. Tam je bilo treba okoli njegovega ogla prestopiti na arhitrav, ki je šel ob steni središčnega poslopja in okoli njegovega ogla do strehe palačinega krila.

Obotavljajoč se, sem se oklepal noge kipa in tudi Jožkovo in Brunnerjevo opogumljevanje bi me ne pregovorilo, da bi šel dalje. Tedaj mi je prišel pomagat Virc. Neustrašni lovec dlvih koz ni mogel umeti, kaj je pri tem nevarnega. Ponudil mi je roko in sam prijel za nogo kipa, ki sem jo zdaj jaz izpustil. Tako sem z njegovo pomočjo srečno prišel na raven precej širok krajni arhitravov obrobek. Istotako sta Virc in Kristen čez to mesto pomagala Entlebuharju, ki sta ga vzela med se. Arganec se ni mogel odločiti za nevarno pot.

Že sem se oddahnil meneč, da sem že premagal težave; kajti res ni bilo tako vratolomno kazeč in z obrazom obrnjenim k zidu spraviti se dalje. Tako smo srečno dospeli na desno stran središčnega poslopja.

„Stojte“, sem zaslišal Brunnerjev glas. „Tu nam je napoti eden teh neumnih kipov. A ni tako nevarno. Postavi desno nogo na podlago, primi kip za roko in zaženi se na ono stran — tako! Hočem ti pokazati.“

„Sem že čez“, je zaklical deček. Le srčno pojdite za nami, saj ni nič nevarno.“

„Karjatidi!“ sem se ustrašil. Ta dva kipa ki sta na desni in levi krasila najvišje nadstropje središča, sem že večkrat ogledoval od spodaj; zdaj pa se ju nisem spomnil; sicer bi se bil težko odločil za pot. Toda obrniti se ni bilo več mogoče, in čutil sem, da si bom vedno manj upal, čim bolj bom premišljeval. „Torej naprej v božjem imenu!“ Vzravnal sem se, postavil nogo na podlogo, prijel upognjeno roko nadčloveško velikega kipa, ki se je upiral z rokama v bok, in utripajočega srca sem srečno prišel na drugo stran. Vedel sem, da še ena karjatida zastavlja pot in hitel sem, da premagam še to zadnjo oviro.

„Tedaj pa sem doživel trenutek, ki me strese, če se le spomnim nanj. Brž sem prišel do karjatide, ko zaslišim glasove na balkonu.“

„Tu plezajo po obronkih prokleti rdečesuknježi, ki so nam pred

nosom zadelali balkon ka vrata!“ je zaklical eden. „Postreljali jih bomo kakor kavke, ki gnezdiyo navadno tod.“

Na tej stran kipa sem bil njihovim kroglijam odkrit; da še zgrešiti bi me ne mogli od tako blizu. Naglo sem tedaj postavil nogo na rob in se zagnal okoli kipa. Med tem pa sta mi zabrenčali dve krogliji mimo glave in tretja je zadela mramornati kip. Toda jaz sem bil že na njegovi varni strani ter se potuhnil poleg njega tresoč se na vseh udih in krepko objemajoč njegovo roko. Videli so bili le mene. Brunner in Jožek sta bila že prekoračila na drugo stran pavijolona, in oba Untervaldnovca sta stala z Entlebuharjem tik pod njimi, da so jih mogli videti le, če so se sklonili čez zaslonke balkona.

Ko so počili strelji je imel Virc prvi kip baš za sobo in je hotel s Kristenom pomagati Entlebuharju preko nevarnega mesta. Tedaj pa je vpravični jezi za trenotek pozabil previdnost. „Prihulite se nekoliko k zidu“, sem slišal kako je tihorekel tovarišema, ki sta bila se onokraj karjatidinega kipa. „Nepridipravom tu zgoraj, ki ne zade-nejo moža deset korakov daleč, hočem povedati nekaj na uho.“ To rekši je potegnil puško, ki jo je nosil kakor lovci na divje kože krog ramen, ter pomeril in predno sem mu mogel le zaklicati, naj za božjo voljo neha, počil je njegov strel. Seveda je zadel, kakor je pričal smrtni vsklik njegove žrtve. Toda truma na balkonu nas je zdaj z čela obsipati z ognjem in tudi njih tovariši na dvoru, ki so doslej obračali pozornost na požar skednjev, so pogledali kvišku in ustrelili nekolikokrat na dobro srečo proti nam.

„Kristen, daj mi sem čez tvojo puško, od tam jih ne moreš zadeti“, je zaklical Virc, in takoj je počil drugi strel in zadel. Tedaj sem potegnil svoj dvoceven samokres in naglo sprožil oba petelina na naše zasledovalce. Zdi se mi, da sta tudi moji krogliji zadeli; na vsak način je naše naglo streljanje prisililo tolpo, da se je prekljnjenje odmaknila od zaslonka

„Zdaj brž čez, predno nam malovredneži zopet ne pošljejo salv!“ sem zaklical tovarišem kupal okoli svojega kipa, kako bosta Untervaldnovca spravila Entlebuharja, ki ga je upitje in streljanje z dvorišča še bolj omotilo, mimo mramornate podobe. Virc mu je hotel ponuditi roko na ono stran in Kristen podpirati ga. Toda pošteni mož je dejal: „Ne. Če se mi kaj zgodi, potegnem vaju oba brez koristi v globočino. Sam moram poskušati!“ Videl sem še kako je postavil nogo na podlago potem sem čul, kako je poltiho rekel: „Gospod, bodi moji revni duši milostljiv!“ — in koj nato je brez glasu strmoglavil v globočino! — Ali ga je zadela kaka kroglija z dvorišča, ali ga je hipoma premagala omotica — tega ne vem. Toda njegov padec me je tako ostrašil, da bi gotovo strmoglavil za njim, če bi se ne oklepal kipove roke. Tresel sem se ko trepetlika. Če bi oba Untervaldnovca ne skočila k meni, mislim še danes, da bi delil usodo z Entlebuharjem. Vzela sta me med se in srečno sta me spravila za varni strešni zaslonke.

Brunner in Jožek sta nas tam že čakala. Tudi Arganec se je privlekel s spahnjeno nogo do nas; v resnici je bil skočil z zaslonka na streho. Ko smo se za nekaj trenutkov odpočili, splazili smo se vzdolž zaslonka proti paviljonu Flora, da bi kolikor mogoče naglo ušli kroglijam, ki so jih tu in tam še vedno na dobro srečo pošiljali za nami.

Dospeli smo zdaj do tistega dela palače, kjer je prej bivala kraljeva rodbina. „Tu moramo najti kako strešno lino ali pa predreti streho, če je treba“, sem rekel. „Če le kje drugje, morajo biti tu kake stranske stopnice, ki nam ponudijo izhod.“

Brunner in Untervaldnovca so iskali in ob rdečem odsvitu požara, ki je medtem mogočno vžarel, našli so kmalu neko lino, katero so pač rabili streharji. Seveda je bila od znotraj zaprta; toda kopita Untervaldnovcev so pa kmalu odprla. Stopili smo v veliko podstrešje. Naše oči so se morale šele nekoliko privaditi temi, ki je vladala tu. Potem smo previdno štorkljali dalje.

Stefan Orlovski.

(Silka iz rusko-poljskih razmer.)

Dr. LEOPOLD LENARD.

(Dalje.)

Ko sem se čez nekaj mesecev vrnil v Krakov, sem slučajno dobil priliko zvedeti popolnoma jasno tudi to stvar.

Spoznal sem mladega človeka z imenom Stefana Orlovski, slušatelja medicine na Krakovskem vseučilišču, odkritega, odločnega človeka. Prišel sem z njim skupaj parkrat čisto slučajno in mimogrede mi je tudi slučajno omenil, da je bil svoj čas tovariš in prijatelj že omenjenega Ribaka. Povedal mi je tudi, da je bil vsled ovadbe Ribakove obsojen na Ruskem na osem let ječe, združene s težkim prisilnim delom.

Toda posrečilo se mu je zbežati iz ječe in zdaj nadaljuje v Krakovu svoje študije.

Stefan Orlovski je doma iz mesta Kališ na Rusko-Poljskem ne daleč od nemške meje. Kališ je nekoliko večje pokrajinsko mesto, glavno mesto kališke gubernije ali dežele. Menda bo nekaj večje od Gorice. Ko je na Ruskem izbruhnila pred nekaj leti znana revolucija in so na vseh krajih izbruhnili delavski štrajki, cestni nemiri,

vojaški upori itd., so bili nekaj časa na konju socialisti in Judje, množice so kar drle v socialistični tabor, a Judje, ki so vodili celo revolucijo, so strahovali vse. Kmalu je pa zopet začela dobivati moč vlada, od druge strani so se pa tudi narodne stranke začele obračati zoper Jude in socialiste.

Takrat so v Kališu socialisti priredili velik ljudski shod pod milim nebom. Socialistični govornik je natopil in začel govoriti zbrani delavski množici, slučajno je pa prišel mimo dijak Štefan Orlovski in, ko je videl, da nihče drug ne odgovarja socialističnemu govorniku, je sam stopil na oder in ga začel pobijati ter govoriti zoper socialiste. Množica se je razdelila, del je šel s socialisti, drugi del pa zoper nje.

Tako je bil mladi dijak čisto slučajno potegnjen v javno življenje. Za delavce, ki niso šli s socialisti je bilo treba ustanoviti neko organizacijo in ustanovila se je »Narodna delavska zveza«, ki pa ni podobna »Narodni delavski organizaciji« na Slovenskem. Orlovski in Ribak sta bila izvoljena v odbor.

Ko je vlada premagala revolucijo in zadržala socialiste, je začela spet neusmiljeno zatirati vsako javno gibanje in je prepovedala tudi vse druge organizacije, seveda tudi »Narodno delavsko zvezo«. Ker se je pa ta organizacija izkazala potrebna, je voditelji niso hoteli razpustiti, ampak je obstajala in obstaja še vedno na skrivnem dalje. Razpustiti je niso marali, že iz tega vzroka, ker bi drugače vsi delavci pristopili k skrivni socialistični organizaciji.

Čez nekaj časa je pa Ribak pristopil k ruski vladi za špijona in je pričel izdajati svoje tovariše. Iz Ruskega je zbežal v Krakov, češ, da ga zasleduje tam vlada, v Krakovu je dobil že omenjeno službo in od tukaj je izdajal ruski vladi svoje bivše tovariše.

Slednjič so ga pa razkrinkali na sledeči način:

V Varšavi se je nahajal neki višji uradnik ruske taine policije, ki je bil pijanec in bolj zanikern v službi. Pod seboj je imel mlajšega uradnika, ki ga je hotel izpodrinuti in priti na njegovo mesto. Mlajši je raval toliko časa proti njemu, da ga je slednjič res izpodrinil in dobil njegovo mesto. Bivši predstojnik je bil pa prestavljen na slabše mesto na deželi. To je možaka razjezilo, menda je pa tudi potreboval denarja, saj so pijanci neprenehoma v denarnih zadregah. Nekega dne je toraj prišel z nekimi papirji k nekemu gospodu, ki ga imenujmo A., ki mu je papirje ponudil za petisoč rubljev. Gospoda A. poznam jaz osebno jako dobro; je star in častitljiv, skozi in skozi pošten gospod, ki zavzema visoko družabno stališče in ugled.

Ko je ta gospod pregledal dotične papirje, je videl, da obsegajo zapisniki tajnih špijonov ruske vlade in zapisnik oseb, ki so sumljive in imajo biti v kratkem aretirane. Pri površnem pregledu se mu je zdel zapisnik zanesljiv in ne ponarejen, vendar ni maral takoj kupiti, da bi imel priliko stvar natančneje preštudirati. Saj je mogoče, da podatki niso resnični, ampak samo sestavljeni nalašč od dotičnega uradni-

ka, da bi dobil kaj denarja. Po dolgem pogajanju mu je rekel, da ne kupi, ampak naj papirje proda raje socialistom. To je pa storil radi tega, da bi še socialisti od svoje strani zamogli kontrolirati dotične papirje. Tudi socialisti so prišli do prepričanja, da podatki niso ponarejeni, ter so slednjič kupili vse za tisoč rubljev.

Med osebami, ki imajo biti v kratkem aretirane, je stalo tudi ime Štefana Orlovskega, med špijoni ruske vlade pa tudi sledeča opazka: »Nek učitelj v ljudski šoli v Krakovu, ki je v zvezi z gospodom X.«

(Dalje pride.)

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Romanje na Brezje. (Iz Avč.) Odbor tuk. kat. slov. izobraževalnega društva, se je odločil za skupno romanje na Brezje in sicer za nedeljo 21. septembra. Vabljeni ste vsi člani društva, lahko se udeležite tudi drugi, ki niso v društvu. Ako se nas oglasi dosti, lahko naročimo železniški voz, (vagon), ker pride vožnja ceneje.

Kdor se hoče romanja udeležiti, naj se oglasi do 8. septembra, pri odboru kat. slov. izobraževalnega društva v Avčah. Odbor.

Nabrežina. Dobrotnik in ustanovitelj naše društva v. č. g. A. Čargo nas je zapustil. Bridko nam je po njem. Božji blagoslov naj ga spremlja tudi na novem mestu. — Na tem mestu se mu zahvaljujemo vsi najskrenejše, ker nam je prepustil tamburice še v nadaljnjo rabo, istotako knjižnico in veliko drugih reči. Zahvaljujemo se mu še enkrat za vse neprecenljive dobrote, ki nam jih je izkazal in za ves trud in delo, ki je imel pri nas. Prosimo ga tudi, da naj ne zabi nikdar na nas, ampak naj nas hrani v blagem spominu, kakor bodemo tudi mi njega. Naposled pa mu vnovič obljublamo, kakor smo mu obljubili pri odhodnici:

Da si bil naš oče prvi
bodemo kazali mi!
Tvojim svetim vzorom zvesti
bodemo do konca dni!

Sv. Lucija. Veselica izobraž. društva »Soča« pri Sv. Luciji dne 18. avgusta t. l. Velika Mikuzeva dvorana je bila polna poslušalcev ki so sledili obžirnemu vspredu. Iz med pevskih točk naj omenjam zlasti Vilharjevo »Slovo«, za moški zbor, bariton solo in klavir. To je precej dolga skladba in zahteva že nekaj vaje; vendar se je izvajala precizno ter dobro prednašala in prišla popolnoma do veljave. V. Novakov zbor »Hrvatskoj« je krepka skladba ter je zelo učinkovala. Tudi mešanemu zboru se ne more odrekati preciznosti, da si so ženski glasovi še mladi. Ni dvoma da se pod pridnim in marljivim vodstvom g. pevovodjem Kovačičem tudi mešani zbor lepo razvije. Mešani zbor je zapel »Pozdrav« in »Slovjanka«. Poseben sijaj vspredeja je dal konservatorist gosp. Josip Rijavec, kateri je zapel 3 pesmi in sicer I. Prohazda: »Zvezde žarijo«, P. H. Sattner: »Angeljski pozdrav Mariji« iz oratorija »Vnebovzetje« in Dr. B. Ipavec: »Pozabil sem mnogokaj deklet«. G. Rijavec ima krasen svetel liičen tenor, koji se bode zanesljivo povspel do umetnika prve vrste. Po pevskem vspredu se je uprizorila Dr. I. Pregeljeva igra s petjem v enem dejanju »Ribič in njegova hči«, katera je krasno uspela. Društvo »Soča« je častitati na lepih uspehih na izobraževalnem polju. G. B.

Šturje. Kat. slov. izobraževalno društvo v Šturtju priredilo dne 25. avg. t. l. ob 3 in pol v društveni dvorani šaloigro »Repoštev« in razne pevске točke. K obilni udeležbi vabi odbor.

Sv. Križ. S. K. I. društvo bo imelo prih. nedeljo t. j. dne 25. v svojih prostorih predavanje in sicer po samostanskem blagoslovu. Društveniki in somišljeniki udeležite se vsi tega predavanja, ki se bo nadaljevalo. Odbor.

Naša mladina.

Katoliško narodno dijaštvo v Gorici se najskrenejše zahvaljuje vsem onim, ki so s svojim sodelovanjem pripomogli do tega,

da je dijaška prireditve v dnevih 17. in 18. avgusta nad vse pričakovanje krasno uspela. V prvi vrsti izrekamo najudanejšo zahvalo premilostnemu g. monsignorju Fr. Castellizu, ki je blagovolil s svojo pontifikalno sv. mašo povzdigniti utis in pomen naše prireditve; iskreno mu je dijaštvo hvaležno za pomoč in nasvete, s kojimi je stal dijaštvu blagohotno na strani. Bog mu stotero povrni! Enako se zahvaljujemo preblagorodnemu gospodu dr. Fr. Pavletiču, da je blagovolil sprejeti pokroviteljstvo in tako omogočil celo prireditve. Enako zahvalo smo dolžni ekonomu osred. semenišča preč. g. Stepančiču in vlč. g. Srebrničju, ki sta dala dijaštvu prenočišče na razpolago. — Preč. gosp. Setničarju in p. Aleksandru naj bo izrečena na tem mestu izkrena zahvala, za orgljanje in vodstvo petja pri pontifikalni sv. maši. — Ravno tako izkrena zahvala gospodičnam igralkam, posebno gospicama Peršičevima in Ščekovi.

Jos. Godnič.

t. č. preds. »Slov. dij. zveze«.

Disciplino so pokazali briski Orli o priliki prireditve na Dobrovem, kamor so došli od vseh strani v hudem dežju in blatu. To dela fantom vso čast! — Pripomnimo pa, da zunanja disciplina ni še vse! Zato bodo »briski fantje« radi tudi disciplinirani v svojih srcih in to disciplino kazali z lepim krščanskim življenjem. Tak je vzor Orla! Nazdar!

Briski Orel se lepo zahvaljuje vsem br. Orlom, ki so izven našega okrožja došli bratsko sodelovat na našo slavnost na Dobrovem. Iskrena hvala! Nazdar!

Šmarje. Vabimo k veliki orlovski slavnosti, katero priredi pri vsakem vremenu odsek »Orla« v Šmarjah v nedeljo dne 25. t. m. na ogradi g. Filipa Štubelj s sodelovanjem bratski odsekov. Pri celi prireditbi svira domača orlovska godba. Začetek veselice, h kateri se uljudno vabi, je ob 4. uri popoldne.

Iz Štjaka. Dne 15. t. m. na praznik Marij. vnebovzetja ustanovila se je tukaj toli potrebna Marijina družba, v katero je bilo slovesno sprejetih 41 deklet. Sprejemni obred izvršil je č. g. kurat Fr. Šmid iz Branice, ki je imel pri tej priliki res krasen in srce segajoč govor. Slovesnosti sprejema udeležili sta se tudi sosedni deklški Marijini družbi iz Branice in Goč s svojima zastavama, zakaš jima bodi izrečena prisrčna zahvala! Dal Bog, da bi vsa dekleta ostala stanovitna pod zastavo Marijino!

Na Gočah je mladeniška Mar. dr. priredila zadnjo nedeljo lepo veselico z igro: »Mlini pod zemljo«. Vsa čast mladeničem, ki so, dasi prvokrat nastopili, vendar tako izborno rešili svoje vloge. Mladenči, na Gočah, ustanovite še »Orla«! K veselici so prišli tudi polnoštev. v kroju braniški Orli.

Zadružništvo.

Bilje. Kmetijsko društvo iz Bilj naznanja da ima še v svoji zalogi na prodaj domače dobro vino belo. Cene po dogovoru.

Vipolže. Odbor »Kmetijskega društva« se tem potom iskreno zahvaljuje preč. g.

Jakobu Pirih za ves trud in požrtvovalnost, s katero je skozi 3 leta deloval in se žrtvoval kot predsednik »kmetijskega društva«.

Slovenski otroci v slovensko šolo!

(Iz Ločnika). Zopet par besed Vam, predragi ločniški Slovenci. Piše Vam jih v Vaše dobro Vaš — »prijatelj«!

Stojimo pred pričetkom novega šol. leta. Še kratek teden in odločiti se Vam bo, slovenski stariši, pred katerega učitelja bode pripeljali v vzgojo in pouk Vašo deco, ki je kri Vaše krvi? Stopite li pred slovenskega učitelja, ki so mu Vaši otroci dragi rojaki, ali hočete biti izdajalci svojega rodu, in prodati svoje otroke v laško šolo?

Dragi Slovenci! kaj bode torej stori? Poslušajte, kako je že pred 50 leti učil in spodbujal Slovence največji slovenski škof in apostol Ant. Martin Slomšek. On pravi: »Med vsemi jeziki mora Slovincem naš materni jezik najljubši biti«. — »Beseda materna, sveta naj Vam bo!« — Prava vera bodi Vam luč, materni jezik bodi Vam ključ, skozi življenja pot. — Rojen Slovinc, ki svoj narod zataji je podoben pogretni jedi, ki je nobeden ne mara!« — »Ne bodi Vas sram, da ste Slovenci, to je Vaša čast!«

Vse te besede slavnega škofa veljajo tudi Vam dragi ločniški Slovenci. Mislimo in upamo, da ga v prihodnje ne bo niti enega slovenskega očeta, niti ene slovenske matere, ki bi se ne ravnala po gornjih zlatih naukih.

Posnemajte v tej zadevi Laha. On ostane zvest svojemu narodu, tudi če živi sam sredi Slovencev. Lah spoštuje svoj narod. Vi pa svojega prodajate! To je gredo, to je naroden greh!

V laški šoli vzgojeni Vaši otroci Vas samili, in ostale Slovence sploh, že danes zmerjajo s psovko »škla« in ko dorastejo pokažejo še drugače vspehi zgrešene vzgoje. Ali Vam ne silijo solze v oči ob pogledu na takega otroka. Slovinc je, a Slovence zaničuje, celo svojo rodno mater!

Dalje, mislite li, da ste Vašim otrokom pripomogli k boljšemu kruhu, ako ste jih poslali v laško šolo? Zopet huda zmeta! Vsi slovenski otroci, če bivajo le nekaj mesecev v Ločniku, znajo dovolj laškega jezika, vsled Vaše nemarnosti pa ne znajo Vaši otroci slovenščine. Zato v slovensko šolo ž njimi in doma slovensko ž njimi govorite. Lah sam, ki hočejo priti do boljšega kruha se uče slovenščine. Glejte torej slovenski stariši, kako velikansko krivico delate Vašim otrokom, da jih vzgajate za Lahe, ki ne bodo nikdar družega znali kakor laški. Stariši, popravite vsaj letos svojo zmeta. Pametni in pošteni Furlani Vas bodo bolj spoštovali kakor danes. — Kolikor je pa v občini zagrizenih liberalnih Lahonov, ti Vas bodo vseeno skrivoma sovražili, tudi če se jim prodaste z dušo in telesom Vi in Vaši otroci. Torej stariši pogum! Kolikor Vas je zavednih in trdnih Slovencev, vsi na delo!

Prijatelj.

Op. ured.: Ta članek smo drage volje ponatisnili Slovincem v premislek, in ne

dvomimo, da se bodo ti držali zlatih naukov. Če pa kljub temu slovenski oče ali slovenska mati vpiše svojega otroka v laško šolo, bomo njihova imena napisali v »Novi Čas«, da bodo spoznali njih rojaki —večinoma Brici — kdo so tisti in iz katerih vasi so doma, ki prodajajo svoje otroke Lahom. Slovenski stariši bodite torej previdni. Držite se gesla: »Slovenski otrok — v slovensko šolo!«

Poslanec Marinč v Podgori med volivci.

V nedeljo 18. t. m. je priredil deželni poslanec g. Mihael Marinč shod v Podgori v dvorani spodaj v župnišču. G. poslanca je pozdravil domači g. kurat, ki je dejal med drugim, da je prikazen poslanca med volivci toliko veselejša, ker je pri nas na Goriškem tako silno redka.

G. poslanec je nato pozdravil zbrane volivce kot prijatelje in jim razlagal razne gospodarske zadeve in nove zakone našega dež. zbora. Govoril je o občinskem posredovalnem uradu in njegovi koristi za ljudstvo, ker se bo po njem prihranilo veliko pravnih in stroškov. Razložil je zakon o varstvu poljske lastnine, ki bo odslej vse boljše in strožje varovana kakor doslej, in zakon o varstvu koristnih tičev. Pojasnil je zakon o združevanju kmetijskih zemljišč, po katerem bi kmet imel ves svoj svet skupaj kolikor mogoče blizu svoje hiše in bi se zemljišča posameznih kmetov v ta namen zamenjavala po njihovi kakovosti in vrednosti; govoril je v vodopravnem zakonu, o uravnavi vodâ v naši deželi in kako jo z novim občinskim in volivnim redom za našo deželo. Spomnil je na stare sklepe podgorskega starešinstva, naj se napravi izvozni trg za Brda pri pevmenškem mostu, katere sklepe in odseke bi bilo treba poživati, da se stvar izvrši, zlasti zdaj, ko goriški magistrat naše ljudi na trgu tako zatira in odira. G. poslanec je opozoril slednjič kmetovalce, da je dež. odbor naročil razne oralne in preobračalne stroje, zlasti za prenovljenje vinogradov, in da so ti stroji našim kmetovalcem zastoj na razpolago, da se le oglasijo.

G. poslanec je govoril nad eno uro tako poljudno in vsem tako umljivo, da je žel za svoj govor splošno priznanje. Domači g. kurat se je g. poslancu zahvalil za njegov poučni govor, ga povabil, naj pride še, in nazdravil njemu in S. L. S.

Nesrečna smrt Radeckijevoga veterana.

Anhovo, 18. avg. 1912.

Na Veliki Šmaren se je tu smrtno ponesrečil 86-letni Radeckijev veteran Štefan Markič. Zjutraj je bil še čvrst in zdrav, ko se je po opravih odpravil v Kanal. Ko pa se pe opoludne vračal domov, je blizu vasi omahnil čez mostič in padel 3 m. globoko v potok. Poškodovan se je na glavi tako, da je v par urah umri. Pogreba, ki se je vršil v soboto 17. t. m. zjutraj, se je udeležil c. in k. lovski bataljon iz Kanala, c. in kr. mornariški kapitan

v pok. g. pl. Hermann, vojaško veteransko društvo z zastavo, c. kr. orožniški oddelek, oddelek davkarije, občinski zastop ter mnogo ljudstva. Nad grobom je oddelek lovcev ustrelil v zadnji pozdrav staremu vojaku. Nato je g. podpolkovnik v lepem vgovoru slavil lastnosti pokojnika ter jih stavil vojakom za vzgled. — Bog mu daj v nebesih večni mir!

Iz življenja tega Radeckijevoga veterana naj navedemo naslednje podrobnosti: Markič je bil vojak pri korenjskem polku št. 8. Pod Radeckijem se je udeležil vojne v Italiji l. 1848 in 1849. Tu si je na čuden način rešil življenje. V vročem spopadu z Lahi se je nekoč njegov oddelek moral umakniti laški premoči. V tem trenutku mu sovražna kroglja ubije konja. Da si reši življenje obleži na tleh ter potegne tri mrličče čez se. V tem neprijetnem in mučnem stanju je ostal toliko časa, da je sovražnik odkorakal dalje. Nato je vjel na bojišču drugega konja, ki je izgubil jezdec raz sebe in srečno dosegel svoj oddelek. — Pozneje je služil kot sluga pri F. M. L. pl. Susana. Zadnja leta je preživel doma od male pokojnine in darov, že precej gluhi in slep. Rad je pripovedoval o vojni in o Radeckem, ki je vsa povelja dajal »v imenu Jezusa, Marije in Njegovih jogrov.«

Ponesrečeni Avstrijci v Bochumu.

(Izvirno poročilo »Novemu Času«.)

Bochum, 19. avg.

Tu pošiljam imena vseh ponesrečenih Avstrijcev v Bochumu. Pripomniti pa moram, da je nad mrtvimi le 14 Avstrijcev in ne 50, kakor so poročali listi. Ta seznam sem dobil na pristojnem mestu. Iz njega pa ni jasno, kateri so Slovenci. Ponesrečeni Verbič je bil predsednik tukajšnjega avstrijskega društva, v katerem so skoro sami Slovenci. Doma je s Kranjskega. Zapušča ženo in več preskrbljenih otrok. O ostalih nevem podatkov, uradni podatki na sledečem izkazu pa so pokvarjeni in nerazumljivi.

Izkaz ponesrečenih Avstrijcev je:

- 1.) Anton Verbič, oženjen, rojen 20. aprila 1865; rojstni kraj: Littih (?) (Littija?, Zatičina?).
- 2.) Ludvik Marek, oženjen r. 27. nov. 1868; r. kraj: Turnitz.
- 3.) Karl Rainer, oženjen, rojen 17. sept. 1867, rojstni kraj: Bleiburg, Gerauth. (Koroški Slovinc?)
- 4.) Janez Salobier, oženjen, rojen 7. avg. 1878, r. kraj: Schleinitz.
- 5.) Evan (?) Ivan, oženjen, r. 12. 7. 1870, r. kraj: Neuhiitte.
- 6.) Franc Brozić (oženjen), r. 22. 9. 1871, r. kr. Harbotič. (Hrvat?)
- 7.) Franc Hobec (Gobec?), oženjen, r. 22. 9. 1871; r. kraj: Begovica (?)
- 8.) Jožef Ljubšek, mladenič, r. 7. 7. 1887, v St. Janžu na Dolenjskem.
- 9.) Vencel Dvorak (Čeh?) oženjen r. 4. 2. 1873, r. kr. Plučna.
- 10.) Jurij Jaminšek (Jamšek?), oženjen, r. 17. 3. 1874, r. kr. Brde (Brdo pri Kamniku?)
- 11.) Ludvik Plučnar, oženjen, r. 17. 12. 1881, r. kraj: Ober Domaslowitz (Čeh?)

12.) **Janez Terkovnik**, oženjen, r. 3. 11. 1872, r. kr. Klein (Mali) Cirknik.

13.) **Franc Božič**, mladenič, r. 4. 8. 1893, rojstni kraj Raztes (?)

14.) **Maks Lončarič**, mladenič, r. 10. 8. 1893, rojstni kraj: Schlossdorf (?)

To je torej izkaz! Kakor že rečeno, so imena ljudi in krajih spačena. Vendar se vidi, da **Primorca najbrže nobenega ni vmes**. Čisto gotovo je, da so **Slovenci in Hrvatje nasledji**: Verbič, Brozič, Hobec (Gobec), Ljubšek, Jamnišek (Jamšek), Terkovnik, Božič, Lončarič. Glede drugih nevedemo, kako je.

Nekoliko drugačno poročilo je 21. t. m. prinesel »Slovenec«. To poročilo se glasi:

Imena rudarjev so večinoma poljska in češka ter precej pokvarjena. Slovenska (oziroma hrvaška) so brezdvoma:

Izmed poročenih ponesrečencev so mrtvi sledeči Slovenci:

Rataj, Parmejc, Terkovnik, Gobec, Jamšek, Verbič.

Izmed neporočenih:

Ljubšek, (z Ovsenega na Dolenjskem), Lončarič, Gogolin.

Iz Bochuna smo dobili fotografijo skupnega groba, ki so vanj položili trupla ponesrečenih rudarjev. Fotografija je razstavljena v oknu »Prod. Kat. Tisk. Društva«.

Prvo nedeljo v septembru bo velika evharistični shod v Logu, pri Vipavi.

Novice.

Prevz. knezonadškoj dr. Fr. Sedej je odpotoval na Tirolsko v Feldkirch, kjer ostane 14 dni. Škofijske posle vodi knezonadškofijski kancelar velč. g. Z a m p a r o.

Prevzvišeni biskup dr. Mahnič iz Krka se mudi sedaj v Sekovi na Gor. Štajerskem. Kakor smo izvedeli je v benediktinskem samostanu zelo priljubljen. Želimo Prevzvišenemu, kot ljubitelju in organizatorju mladine, da se čil in zdrav povrne med naše brate Hrvate, za katere tako neumorno deluje že dolgo vrsto let. Bog ga živi!

Napad na škofa na Dunaju. Ko se je v nedeljo dopoldne napotil dunajski pomožni škof dr. Pfluger v cerkev sv. Štefana k cesarski maši, ga je pred zakristijo napadel neki človek in ga z nožem tako sunil v ramo, da se je kos noža odlomil in ostal v rani. Škof je omahnil, nato pa se je sam vzravnaval in ljudi pomiril, češ, da ne bo hudega. Napadalec se piše Herman Prinz. To je mlad človek, nezakonskih starišev, popolnoma pokvarjen. Izjavil je, da je hotel umoriti kardinala Nagla. Ker pa je škof Pfluger prej prišel mimo, je sunil tega. Nekateri trde, da je Prinz norec; toda zdravniki pa pravijo, da ni nor, ampak silno pokvarjen. Ta napad je sad svobodni selnega hujskanja proti evharističnemu kongresu, da bi se ljudje bali iti na Dunaj. Toda to ne bo oplašilo nikogar. Čim bolj svobodomislecji divjajo, s tem večjo vneto pojdejo katoličani na Dunaj počastit svojega Boga.

Duhovske spremembe. Župni upravitelj v Soči g. Ivan Štolfa je imenovan za

vikarja v Trnovem pri Kobaridu. — Bovški kaplan g. Frančišek Močnik je postal župni upravitelj v Soči. — V Bovec za kaplana pride semen. duhovnik g. Alojzij Filipič. — G. Ivan Franke, kurat v Štjaku, je imenovan za kurata v Nabrežini. — V Štjak za kurata pa pride g. Jožef Vodopivec, doslej podružnik v Kanalu. — Novomašnik g. Evgen Bregant je imenovan za podružnika v Kanalu. — Novomašnik g. Peter Zorzenon je imenovan za drugega kaplana v Tolminu. — Ročinski kaplan g. Hektor Carlet postane vikar v Srednjem. — Ekpozit v Vermeigliano g. Jožef Bressan je imenovan za vikarja v Jamljah ter bo opravljal tudi duhovnijo Doberdob. — A. Andrej Strekelj, vikar na Pečinah, pride za vikarja v Gorenje polje. — Pečine bo oskrboval ponikovski vikar g. Krištof Tomšič. — Za zakristana v Gorici je imenovan novomašnik g. Ivan Pastorichio.

Proslava cesarjevega rojstnega dne v Komnu. K o m e n: Lepo je bilo pri nas na cesarjev rojstni dan 18. t. m. Naše kat. sl. izobraževalno društvo je priredilo prvo veselico in novi dvorani. Od vseh krajev so prišli ljudje. Mnogo domače in tuje gospode smo z veseljem zapazili med udeleženci. Dvorana je bila nabito polna. Vsi vdeleženci so bili kar iznenadeni in so rekli; kaj takega pa še nismo videli v Komnu in tudi drugod se težko kaka veselica tako izborna sponese. Tamburaški zbor pod izvrstni mvodstvom g. kaplana Makuca je presenetil vse poslušalce. Petje je bilo prav lepo. Ženski, moški, mešan zbor — posebno pa solo — spev »Sin prognanega« je privlekel marsikomu solze v oči. Igra »Kukavica modra ptica ali boj za doto«, se je vrlo dobro sponesla. Nad vse krasen pa je bil konec: živa slika z bengaličnim ognjem, pri kateri so poklonili avstrijski posebno pa slovanski narodi presvitlemu cesarju v narodnih nošah. Krepko je donela cesarska himna s spremljevanjem tamb. zbora med gromovitim pokanjem topičev. Da se je igra in živa slika tako lepo uprizorila gre čast in hvala g. čni E. Ingerl. Po veselici je bila prijetna večerna zabava v vrtu g. M. Godnič. Vse je šlo v najlepšem redu iz vseh src je kipelopr srčno veselje. Ker se je igra tako dobro sponesla, se ponovi v nedeljo dne 25. t. m. z istim vsporedom in s polovično vstopnino. Sedeži 80 v, vstopnice brez sedeža 30 v.

Lepo. V proslavo rojstnega dne našega presv. cesarja je priredilo kat. slov. izobraževalno društvo v Podgori skupno z dekliško Marijino družbo lepo cerkveno slovesnost. Krasno je pel skupni cerkveni zbor Kaim-ovo mašo in proizvajal Foersterjev ofertorij s spremljanjem gosli. Lepe cerkvene slovesnosti se je poleg obilo domačega ljudstva udeležilo tudi domače učiteljstvo, c. kr. orožništvo in starašinstvo z županom.

Alojzijevišče vabi vse člane in dobrotnike na občni zbor, ki se bo vršil v petek 30. t. m. ob 10. uri predp. v centralnem semenišču. Dnevni red: 1. Poročilo o delovanju zavoda; 2. Odobritev računov; 3. Slučajnosti.

Evharistična slavnost v Logu pri Vipavi dne 1. sept. 1912. se vrši v nastop-

nem redu: 1. ob 10. dopoldne pridiga, tiha sv. maša in procesija z Najsvetejšim. 2. Ob 2. popoldne litanije presv. Srca Jez. z blagoslovom. 3. Ob 1/23. Slovesno zborovanje pod milim nebom. Kot govorniki nastopijo gg. dr. Breclj, dr. Krek, dr. Žitnik in drugi. Med govori petje raznih društvenih zborov. Častiti župni uradi, ki so dobili v zadevi slavnosti v Logu okrožnice, se naprošajo, da organizirajo udeležbo natančno v smislu okrožnice, da ne bo neljubih pomot in presenečenj. Kolikor moremo do sedaj presoditi, bo udeležba v Logu jako velika.

Evharistična slavnost dekliških Marijinih družb na miremskem gradu. — Kakor smo že sporočili, se bo vršila 1. sept., na angeljsko nedeljo, na gradu pri Mirnu velika celodnevna cerkvena slavnost dekliških Marijinih družb goriške okolice, in sicer — v proslavo letošnjega evharističnega leta. Marijine hčere pridejo v belih oblačilih in, koder jih imajo, prinesejo zastave seboj. Ob 9. uri naj bodo vse Marijine hčere že v Mirnu spodaj v cerkvi, odkoder pridejo skupno v procesiji na grad. Ob 10. uri bo na gradu pridiga, bo govoril Ciril iz Podgore; potem bo peta sv. maša pred Najsvetejšim, po sv. maši procesija. Popoldne od 2—3 bo ura molitve pred Najsvetejšim; naj se prinesejo s seboj knjige: Večna molitev. Ob 3. bo govoril Ciril iz Bilj, in potem bodo pete litanije z zahvalno pesnijo »Te Deum« in blagoslovom. Vabijo se vse Marijine hčere in novinke in prosilke okoličanskih Marijinih družb, njih stariši in tudi drugo verno slovensko ljudstvo, da se udeležijo te lepe evharistične slovesnosti naše mladine.

Smrtna kosa. S l i v n o: Eden najvplivnejših mož, znan po svojem delovanju kot cestni odbornik, tajnik itd. je zatnil svoje oči za vedno. — G. Ivana Periča ni več med živimi. Pogreb je bil v torek zjutraj zelo slovesen. Nabrežinski pevci so zapeli tri nagrobnice, fino in precizno, godba pa je svirala ubrane žalostinke. — Izbranega občinstva, sorodnikov, znancev in tovarišev od blizu in daleč je bilo silno veliko.

V Jagerščah je umrl Jernej Selak, v lepi moški dobi. Bil je skrben hišni gospodar, izobražen kmetovalec, miroljubnega značaja. Mir njegovi duši!

Poroka. — V ponedeljek 19. t. m. se je poročila v Podgori g. ica Rafaela Delpin iz Podgore, ki je bila doslej učiteljica v Roču v Istri, z g. Josipom Sirotič, učiteljem v Slum-u v Istri.

»Slovensko katoliško politično društvo v Bovecu« priredi v nedeljo, dne 25. VIII. 1912, ob 4. uri pop., svoj letni občni zbor z navadnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vljudno vabi Odbor.

Liberalci psujejo božjepotnike. Znano je, da naše slovensko ljudstvo rado hodi na božje pot ter v tem kaže posebno veliko ljubezen do Matere Božje. To pa liberalcem ni prav. Ti ljudje, ki jim smrdi vse, kar je krščanskega, so v »Slov. Narodu« zapisali te le o s t u d n e b e s e d e:

»Umazani božjepotarji puste za vsakim grmom kak kup; ti božjepotarji so ta-

ko nesnažni, da od daleč smrde, in njih petje je tako, da človeka kar ščiplje.

Naše katoliško ljudstvo vidi, kakšen je liberalizem, ki ga pri nas širi enako podla in umazana »Soča«. Temu liberalizmu ki tako psuje naše ljudstvo in žali pri vsaki priliki našo vero, boj na vsej črti!

Goriški župan Jurij Bombig jih je dobil te dni pod nos, da je veselje. Znano je, da se ni hotel udeležiti slavnosti bitke pri Novari, ni se hotel udeležiti slavnosti, ko so spuščali v Trstu vojno ladjo v morje, akoravno je bil povsod zraven povabljen kot župan avstrijskega mesta. Enako ni hotel pristopiti avstrijskemu mornariškemu društvu, ker bi to ne bilo pogodu nekaterim goriškim iredentarijem. Na cesarjev rojstni dan pri slovesni sv. maši pa je Bombig vendar le prišel zraven. Tu ga je pa vojaški poveljnik Scotti popolnoma preziral. — Prav tako na predvečer cesarjevega rojstnega dne vojaška godba ni hotela igrati pred županovim stanovanju kakor druga leta.

Otroci na sokolskih prireditvah. Korbarid: Dne 25. t. m. nam vzide dan Sokolskega naraščaja. Kaka sreča! Šolsko mladino nam navdušijo za vse liberalne lepote in dobrote. Seve ššš ljudsko šolskega zakonika zahtevajo to! Kje je beseda in roka deželnega šolskega sveta!?

Aretacije v Vel. Dolu. Iz Vel. Dola nam poročajo: Kakor smo že zadnjič poročali, so bili v Vel. dolu aretirani 4 mladeniči. Ker pa se o tem prežalostnem dogodku širijo lažnjive vesti in ker bodo liberalci ves dogodek porabili, da oblatijo orlovsko gibanje (To poskuša že včerajšnja »Soča«. Op. ured.), naj pojasnimo to zadevo, v kolikor je to sploh mogoče. — Neki doslej tukaj popolnoma neznan fant, star okrog 30 let, ki ima pa v naši občini domovinsko pravico, dasi je živel doslej večinoma v Trstu, naselil se je pri nas pred 4 meseci, ne da bi imel svojo streho in svoje ljudi, ki bi ga poznali. Ker pa je nastopal kot omikan in bogat človek, kazal poštenost in nenavadno pobožnost, si je pridobil tolik ugled, da se je lahko pridruževal poštenim ljudem, posebno pa fantom, ki jim je plačal tudi v gostilni za pijačo. Ta tuji fant je sedaj zatožen, da je zapeljal mladeniče k sodomiji. Zato je bil 14. t. m. odpeljan od orožnikov v preiskovalni zapor. Z njim so bili aretirani tudi 3 mladeniči, med njimi — žal — tudi 1 član našega odseka. Kaj so krivi, dognala bo sodnijska preiskava. Če se huda sumnja izkaže za resnično, so fantje žrtve grdega zapeljivca, ki je celo življenje hodil po svetu, se ondi naučil teh lumparij in jih sedaj prišel razširjat v Vel. Dol. — Zlobna laž pa je, da je bil odsek Orlov središče teh hudobij. Pomislite, vi ki širite lažnjive vesti okrog, da je večina velikodolskih fantov v Orlu. In dasi je zapeljivec ravno med mladino šilil, se mu je posrečilo izmed večine velikodolskih fantov zapeljati le najmlajših in najneizkušenejših enega. To torej v pomislek pametnim in poštenim ljudem.

Vikarja Kadenara so izpustili iz preiskovalnega zapora. Proti njemu je **ustavljeno vse sodno postopanje**. Pač pa bo prišel pred sodišče Ipavec.

Zopet ponesrečen rojak v tujini. Iz Miesbacha na Bavarskem nam piše rojak. V predoru pri vodovodu v Missbachu je 16. t. m. — t. j. v petek — dopoldne zasulo slovenskega mladeniča Alojzija Likar, doma iz Dola št. 53 nad Ajdovščino. Odkopali so ga še živega in pri zavesti. Toda ranjen je bil tako težko, da je čez 5 ur v bolnišnici umrl. Pokopali so ga v ponedeljek 19. t. m. — Obžalujemo ga vsi njegovi prijatelji ter priporočamo Bogu za varstvo. Naj v miru počiva! Š. V.

Dr. Pegan — ponesrečil. Dr. Pegan, deželni odbornik kranjski, se je v nedeljo ponesrečil, ko se je z avtomobilom vozil iz Cerkevnic na Hrvaškem v Ljubljano k seji dež. odbora. Na potu mu naenkrat prileti nasproti mal otrok. Dr. Pegan se mu hoče ogniti, med tem pa zadene v brzozavni drog ob cesti. Avtomobil se je razbil, drog je izruvalo, dr. Pegana pa je vrglo več metrov daleč, kjer je zelo poškodovan obležal. Sedaj mu je bolje.

Vilo Formentini na Soški cesti sedaj prirejajo za gimnazijsko poslopje. Ta vila je ena najlepših v Gorici po svojem slogu. Zato zelo obžalujemo, da sedaj pri predelavanju vile napravljajo nova vrata na tak način, da bo vsa vila pokvarieta. Dandanes se toliko govori in tudi dela za ohranitev umetniških starin, tu pa se dijaki lahko na vzgledu uče, kako naj stare umetnine kvarijo!

Kopriva: Dne 17. t. m. je bil za nas poseben dan, ker prišel je k nam gosp. dr. Požar iz Trsta: Občinsko starešinstvo ga je sprejelo pri slavoloku. V imenu občine ga je pozdravil gospod župan in cerkvem ključar Žvab. Pozdravni govor v imenu šolske mladine mu je govorila učenka M. Pegan, podarivši mu šopek cvetic. G. dr. Požar se je ginjen zahvalil občinskemu starešinstvu in pričujočim. V kratkem sestank zbrano občinsko starešinstvo z županom in g. učiteljem kateri ga je dr. Požar se je marsikaj govorilo, kako bodo zložno delovali v imenu starešinstva je gosp. dr. Požaru napil starešina in cerkveni ključar gos. Franc Ukmar.

Iz Bohinja poročajo, da je tam letos mnogo manj gostov ko lani. Sicer pa je v hotelu sv. Duh vendar le dosti gospodov, ki so prišli v sveži bohinjski zrak, ki je kakor nalašč pripraven, da ozdravi bolezen, ki v novem času posebno starejšim ljudem dela toliko preglavic: nervoznost, bolezen na živcih. Izmed gospodov, iz sosednje Goriške naj omenimo le vlč. g. dr. Andreja Pavlico, ki se je dalje časa v Bohinju mudil. Prav ugajal mu je Bohinj in upamo, da nas še obišče. Tako pričakujemo tudi za drugo leto še več gostov. Saj cene niso pretirane in nikomur se ni treba bati, da bo prinesel domov prazen žep. Zdrav Bohinjski pozdrav!

»Naša kri« v Dornbergu. »Slov. Čitalnica v Dornbergu priredi dne 1 septembra ob priliki njenega 50letnega obstanaka veliko slavnost. Igrala se bo tudi Finžgarjeva »Naša kri«. Igra je polna zanimivosti. Zatorej naj nihče ne zamudi lepe priložnosti in naj prihiti ob napovedanem času v lepi Dornberg. Več priobčimo pravočasno.

Novo topove so včeraj poskusili na Dunaju. In sicer so poskusili nove 30'5 cm kalibrske poljske havbice. Kroglice tehtajo 350 kg, visoke so čez 1 meter ter vsebujejo 40 kg ekrazita. S temi topovi so streljali na daljavo 7000 metrov, kroglica je dosegla višino 4000 metrov. Učinek strela je grozen. Kot tarča je služila 2 in pol metra debela železno-betonska plošča, katero je kroglica raznesla na drobne kosce. Vojna uprava je z vspehi teh topov popolnoma zadovoljna ter hoče baje naročiti več baterij teh havbic.

Iz Nabrežine. — Odgovor »Zarji«. — »Zarja« je pisala pretečeni teden, da se je 12. t. m. Nabrežina poslavljal od svojega g. kurata z mačjo godbo. V odgovor ji bodi povedano, da smo se dobromisleči ravno isti večer poslavljali s solzami v očeh od svojega dušnega pastirja in da je bil po vsem tem trud mačje godbe nepotreben. Ta bi bila prav storila, če bi Cidinu zagodila koračnico, ko je tako osamljen marširal po trgu v spremstvu orožnika in redarja. Seveda, gosp. kurat vam je bil bolj na žolodcu, kakor pa Cidin. Kako se pa to strinja, da isti godci mačje godbe svirajo tudi pri procesiji z Najsvetejšim? Ali vas ni sram nedoslednosti? Povemo vam, da g. kurat ni bil nikdar proti godbi, pač pa vedno proti takim godcem, ki svirajo pri cerkvenih slavnostih okrogle koračnice namesto nabožnih pesmi in ki zasramujejo katoliško vero. Če se »Zarja« nadalje krega na odhajajočega g. kurata, da je bil drag, ji povemo, da so ravno socialisti oni, ki imajo najmanj pravice pritoževati se črez pristojbine, kajti, če je gospodu še kdo kaj dolžan od poroke ali pogreba, so mu le socialisti. Glede izobraž. društva pa dopisniku svetujemo, da pusti društvenike pri miru, da ne bomo prisiljeni javno pisati o kakih anonimnih pismih in raznih lepakih. Za danes dovolj!

Ostrižene ciganke. Št. Andrež: Včeraj zjutraj je orožnik pripeljal v Št. Andrežki zapor štiri ciganke z več otroci, ki so se klatili okolu po goriški okolici. Ko so jih pripeljali v zapor, so poslali po nekega moža, da vsem štirim ženskam ostriže lase, kar se je tudi zgodilo. Uboge ciganke so potem izpustili, a brez las, tako, da so bile več ko smešne.

Smola liberalnega agitatorja. Iz Šempasa: Ko je vpokojeni policaj g. Toni Humar prišel iz Gorice v Šempas uživati penzijo, je mislil, da bo vse okoli obrnil. Zanj je časa pa se kolo sreče za Tonita Humarja tako nerodno vrti, da je Toni Humar vedno spodaj. Tako je tožil dva šempaska moža radi razžaljenja časti. Pred okrožnim kot vzklicnim sodiščem v Gorici sta dne 17. t. m. oba bila oproščena. Toni pa bo štel denarce za napravljene stroške, kar je resnično zelo neprijetno, posebno, če pomislimo, da je sreča g. Humarju tudi 14. t. m. roge kazala. Tedaj je n mreč bila volitev župana v Šempasu. G. Toni Humar je mislil postati šempaski župan, a pri volitvi je ostal v tajnikovem klobuku kot 4. podžupan. Smola na vseh plateh!

Občinske zadeve v Vipavskem Križu. Sv. Križ na Vipavskem: V naši občini se gode čudne in nepostavne reči. Kakor je

že vsem znano, naša občina nima župana. Nadomestuje ga pa zdaj eden zdaj drugi podžupanov. Vsled tega pa nastanejo večkrat neprijetni in čudni dogodljaji, katerih za sedaj ne bom tu navajal. Pribiti pa hočem le zadnjega, ki sicer ni prvi! Dne 18. avgusta je bila starešinstvena seja, katero se je drznil zopet voditi in ondi dajati predloge na glasovanje odstavljeno župan Peter Medvešček. Zato apeliramo c. kr. slavno glavarstvo v Gorici, naj vendar enkrat naredi konec tem nepostavnim škandalom!

Županstvo na Erzelju je razglasilo v Branici, da je vsako postopanje okrog cerkve med službo Božjo prepovedano in bodo vsi, ki se proti temu ukazu pregreše oistro kaznovani. Vsa čast takim županštvom!

»**Družinska pratika za leto 1913**«, ki se je v zadnjih letih tako splošno priljubila, da se nahaja že skoro v vsaki naši hiši, je ravnokar izšla. Dobiva se od sedaj nadalje v vseh trgovinah. Cena 24 vinarjev izvod, po pošti 5 vin. več. Kdor bi je ne mogel dobiti pri domačem trgovcu, naj si jo naroči v Ljubljani pri »Katoliški Bukvarni« ali pa v prodajalni »Katol. tiskov. društva« v Gorici. Zahtevajte povsod našo »Družinsko pratiko« s podobo sv. Družine. — Razprodajalci dobe znaten popust.

Zahvala. Podpisani Alojzij Mrevlje iz Vitovelj se zahvaljujem »sl. Vzajemni zavarovalnici« v Ljubljani, ker mi je vso škodo, ki sem je trpel vsled požara poštno izplačala. Torej jo vsemu ljudstvu priporočam! — Alojzij Mrevlje.

Letina na Krasu. Iz Koprive: Pri nas kaže grozdje lepo. Vsi, ki so dodajali k domačemu gnoju Tomaževo žlindro, imajo jako lepo in debelo grozdje. — Trave je bilo — kjer se je z žlindro gnojilo — več ko enkrat toliko. — Tudi pšeniče je več in zrna so nad 35% bolj trda tam, kjer so rabili Tomaževo žlindro.

Letina. Poročajo nam: Po Branici trgajo sedaj pridno češplje, ki jih izvažajo v Brda. Bolezen na grozdju se je sedaj ustavila. Grozdja bo še precej.

Blazna mati umorila svoje 4 otročiče. Na Rečici pri Bledu se je v nedeljo dopoldne zgodilo nekaj groznega. Neža, žena posestnika Janeza Burje, je v odsotnosti moža, ki je odšel k jutranji nedeljski maši, v hipnem izbruhu slaboumnosti umorila svoje štiri otročiče s tem, da jim je prerezala vratove.

Kak grozen prizor za ubogega očeta, ko je prišel domov in našel nedolžne otročiče mrtve v njihovih posteljicah! Najstarejši bi bil majal postal star šest let drugi je imel štiri leta, tretji je izpolnil drugo, najmanjši, pa je imel pol leta.

Velikanska žalost vlada v celi okolici. Mati-morilka je stara 32 let. Vedno je bila vzorna, skrbna mati, marljiva in delavna gospodinja ter je otročiče izredno lepo in dobro vzgojila. Zadnje mesece pa so se kazali pri njej znaki slaboumnosti, toda v zadnjem času se je njeno stanje toliko izboljšalo, da nihče ni mislil na kak izbruh blaznosti. Nesrečnica, ki je ušla od doma, se je v sredo sama vrnila domov. Na hribu je gledala pogreb svojih otročičev. V sredo

je prišla domov. Mož je stal s sosedom pred hišo. Sosed nakrat opazi v bližini hiše nesrečnico in pozori moža nanjo. Mož jo pokliče: »Neža, pojdi gori!« Žena je mirno prišla. Nakrat je bila vsa hiša polna ljudi. »Imejte usmiljenje z menoj!« je žena večkrat ponavljala. Ljudje so jo vpraševali, ako so se ji otroci smilili? »Najmlajši se mi je nekoliko smilil, ker me je takomilo pogledal, predno sem mu zarezala rano!« odgovori mati. Res je imel najmlajši otročiček najmanjšo rano. — Ni dvoma, da je blazna, ker pravi, da jih umorila iz materine dolžnosti, da ne bi bili nori ko je ona! Sedaj je žena v zaporih.

Nove smodke in svalčiče. Tobačna režiia namerava izdati nove vrste finejših smodk in svalčic, ki jih že zdaj preizkušajo. Nove vrste svalčice so: Amneris po 9 vin., Hebe po 8 vin. in Moris po 7 vin. Nove smodke so dolge in se imenujejo Palme po 16 vin. in Palmide po 12 vinarjev. Prodajati jih prično decembra, ko opuste tudi več vrst takih smodk in svalčic, ki jih ne prodajo veliko.

Nove bankovce po 100 kron nameravajo pri nas izdati to jesen.

Kdor se ne ve, kako velike vrednosti je za vsakega, ki ima živino, brzoparilni kotel za živinsko krmo, temu pošlje »Slovenska Straža« v Ljubljani podučni popis takih kotlov popolnoma zastoj.

Pozor pri raznih slavnostih! — Cesarjev rojstni dan se je praznoval tudi po naši deželi zelo slovesno. Mnogo občin si je nabavilo raznih predmetov za razsvetljavo, zlasti pa umetnih ognjev, za streljanje pa papirnatih topičev. Lepo je to.

Približujemo se pa zopet izvanrednemu dodku dunajskemu evharističnemu shodu. Tudi ob tej priliki toplo priporočamo našim občinam in častlim cerkvenim oskrbništvom, da čimprej vkrenejo potrebno, da se bodo dnevi 12.—15. septembra slavili kolikor mogoče slovesno. — Tudi ob teh dneh naj se vspenjajo rakete proti nebu in pokajo topiči.

Listnica uredništva: Tomaj: Prepozno! Drugi dopisniki: kar ne bo zastarelo pride! Pozdrav!

Listnica upravnštva: Služba služabnika pri slovenski družini je že oddana. To v odgovor vsem!

Trst in Istra.

Podgrad v Istri. Kot je bilo v »Novem času« že omenjeno, ustanovila se je tudi tukaj »Marijina družba«. Slovesen sprejem v družbo smo imeli na praznik Vnebovzeta M. D., minuli četrtek. Med veselimi pritrkavanjem zvonov so šla dekleta v procesiji v cerkev, kjer je bila najprvo primerna lepa pridiga, na to slovesen sprejem v družbo in potem slovesen blagoslov z zahvalno pesnijo. V družbo je bilo sprejetih 65 deklet in 22 novink. Slovesnosti so se udeležile tudi »Marijine družbe« iz Hrušice in Starada, in sicer z zastavami, kar je svečanost zelo povečalo. Iskrena jim hvala za to! Kmalu bomo vprizorili krasno igro »Dve materi«, za katero se deklice pod vodstvom naše vrle gč. učiteljice — tudi Marijine hčerke! — z veseljem vadijo. Seveda vse to boli naše nasprotnike, pa bojimo se jih nič ne, ker imamo pri vsem naj-

plemenitejše namene, gotovo bolj kot oni! V kratkem še kaj!

Cesarjev rojstni dan so prav lepo obhajali v Trstu. Ladje v luki so bile okrašene. Celo ruska bojna ladja, ki se nahaja v tržaški luki, je bila praznično odeta. Le laške ladje so odplule iz luke, da bi jim ne bilo treba slaviti našega cesarja. Tržaški magistrat ni bil in tržaški župan ni bil blizu.

Zaprli so v Trstu nekega Coena, ker je na sumu, da je povzročil smrt slovenskega dekleta. Listi so poročali, da je v Trstu padla z okna in se smrtno pobila neka Josipina Vule iz Čezsoče na Bovškem. Na smrtni postelji je izpovedala, da je hotel njen gospodar Coen izvršiti nad njo nepravno dejanje, da se je branila in da jo je nato v boju gospodar čez okno pahnil. Dejali so pa, da je Vule histerična in pijanka. Čudno pa je bilo misliti, da bi se slovensko deklet s hribov na smrtni postelji lagalo. No pretekli petek so Coena zaprli in ga obdržali v preiskovalnem zaporu.

Umorjenega so našli v Bošketu pri Trstu mladeniča Viktorja Jamnik. Morilca so kmalu izsledili. Jamnik je bil član tatinške družbe v kateri sta se nahajala še neki Batel in Marus. Ker sta Jamnika onadva sumila, da je špijon sta ga hotela umoriti. Najela sta vlačugo Franciško Valič iz Skrilj na Vipavskem, ki ga je v družbi onih dveh zvalila v Bošket, kjer sta ga »tovariša« umorila. Zabodel ga je Macus. Tudi Valičevo so zaprli.

Iskre.

Boj na nož liberalnemu časopisju. Na nemškem katoliškem shodu v Aachenu so sprejeli tudi naslednjo resolucijo:

1. Katoličani naj katoliško časopisje podpirajo s sodelovanjem, zlasti pa z noticami, ki se tičejo gospodarskega življenja. —

2. Vsaka katoliška rodbina imej katoliški časopis in naj zanj agitira.

3. Katoličani naj ne naročajo, pa tudi ne berejo in na kakršenkoli drugi način ne podpirajo liberalnega časopisja, pa tudi ne brezbarvnega.

4. V vseh društvih in na vseh shodih se ima poudarjati važnost časopisja in dolžnost ga podpirati.

Tako se glasi resolucija. In poročevallec, ki jo je utemeljeval je dejal sledeče: »Ako vidim, kako katoličani brez nujne potrebe bero liberalen list, mi srce krvavi. (Veliko pritrjevanje.) Liberalni listi, naj zastopajo liberalno naziranje odkrito ali prikrito, delajo v resnici le na prevrat tako duhovne kakor posvetne avtoritete, zastopajo vsi materialistično stališče, in so zato obče nevarni. Liberalnim listom morajo zato katoličani napovedati boj na nož! (Ponovno burno pritrjevanje.)«

Slov. Straža potrebuje pomoči!

Zahvala.

Podpisani se najtopleje zahvalim „Vzajemni zavarovalnici“ v Ljubljani, ki mi je na mojo zadovoljnost izplačala popolnoma vso odškodnino pri požaru, za kar jo najtopleje priporočam.

Gaberje, 20. avgusta 1912.

Jakob Suban.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče št. 37
Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone
zlate mostove, zobe na kaučukove plošče
uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe
vsake vrste. 19

Ordinira v svojem ateljeju
od 9. ure dop. do 5. ure pop. št. 20

Srečke v korist „Slovenski Straži“.
4 krone 75 v

znaša mesečni obrok za **turško srečko**, ki
ima šest žrebanj z nastopnimi glavnimi do-
bitki vsako leto:

400.000	frankov
400.000	„
400.000	„
200.000	„
200.000	„
200.000	„

skupaj . . . 1.800.000 frankov

Prihodnje žrebanje dne 1. oktobra t. l.

Vsak naročnik turške srečke prejme 1
srečko v podporo revnih otrok z glavnim do-
bitkom v vrednosti 5000 kron zastonj.

Pojasnila daje za „Slovensko Stražo“ g.
Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

»Slovenska Straža« v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Sloven-
skem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval
pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen
je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe
bod »Ljudsko zavarovanje« na Slovensko
Stražo v Ljubljani.

Radi preselitve

na novo zgrajeno posestvo
na prodaj na Bledu,

5 minut od jezera, blizu farne cerkve.
Posestvo obstoji iz vrta in hiše z
8 sobami, urejeno za letovičarje, za
4 stranke, tudi pripravno za vsako
obrt ali kupčijo. — Naslov pové
naše upravništvo.

Dunajska občina dala je

50.000 kron na razpolago

evharističnega shoda.

za okrašenje ulic
koder se bode po-
mikala procesija

Za 20 ali 30 kron

pa se bode lahko odločila vsaka občina da si nabavi potrebnih umetnih
ognjev in papirnatih topičev, katere naj se porabi v proslavo zgodo-
vinskih dnevo 12.—15. septembra. Mnogo naročil na umetne ognje že

ima **MARKUČ F. pirotehnik GORICA**

in prosi, da se nemudoma prijavijo še oni, kateri se niso še oglasili.

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden
žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost
svojih otrok? Potem pišite „Slovenski Straži“ v
Ljubljani po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljud-
skem zavarovanju, ki se vsakomur določje popol-
noma zastonj.

Edina zaloga najboljših sesalk za gnojnice

navadnih in raztezajočih od
3 m do 4.80 m. Cene od
50 do 80 K.

Razpršilnike vsake vrst od 4 do 12 K.

Pinter & Lenard

v Gorici, Raštelj št. 7--8.

Naznanilo.

Spodaj podpisani naznanjam vsem, ki so
bili pričujoči dne 28. julija v gostilni g. Ra-
dovič, kar so slišali, da sem govoril pri ko-
zarcu vina razžaljivega proti časti in poštenju
Marije Škrk iz Samotorce št. 22, da to **ni**
resnica. Na njeno zahtevo naznanim tudi, da
sva se ustmeno dogovorila in vzamem svoje
besede nazaj in da je ona ustavila proti meni
naperjeno tožbo.

Doljak Ivan,
Samotorca 12.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

MIHAELJ TURK

Gorica — na Kornu št. 6 — Gorica
priporoča slavnemu občinstvu svojo **brivnico**.
Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila
za maskiranje po zmerni cenah.

ŠIRITE „NOVI ČAS“!

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

MIZARSTVO

odlikovano z električnim mehničnim obratom

ANTJ. CERNIGOJ

GORICA TRZASKA CESTA št. 18.

Izdeluje: Cerkevne oprave oprave klopj, spovednice, klečalnike.

Stavbena dela okna, vrata, podovi.

Zaloga pohištva omare, mize, postenje, stolice, okvirje, blazine in šuste.

Zaloga: Strugarških in rezbarskih izdelkov.

Oddati je v Podgori pri Gorici službo

organista.

Prosilci naj se oglašijo pri kuracijskem uradu istotam.

Pozor!

Šivalni stroji po tovarniški ceni radi opustitve zaloge

pri **M. ŠULIGOJ** v Gorici Barriera 43 blizu drž. kolodvora v lastni hiši.

Lepa hiša je na prodaj

v št. Ferjanu ob cesti „na Pušiči“, pripravna tudi za gostilno. Zraven tudi več zemljišča. Več se poižve v upravnistvu „Novega Časa“.

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi. Prosi se mal vzorec prinesiti ali poslati.

Naslov pove upravništvo „Novega časa“.

V. Znidarčič & dr.

stavbena tvrdka

v GORICI VIA MATTIOLI.

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Wesfal-trope patent v vseh avstrijskih mestih št. 27221.

Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja z vedno isto temperaturo.

Nova hiša

na prodaj v Solkanu, Franc Jožefa cesta št. 2. Poleg hiše vrt in zraven tudi dve njive zemlje. Hiša je v lepem pri-kupljivem kraju. Cena zmerna.

FRANC BOLTAR,
Solkan Fr. Jož. št. 2.

Družinska

pratika

za leto

1913 je ravno kar

izšla

z zelo raznovrstno, zanimivo vsebino in mnogimi slikami. Dobiva se skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v Ljubljani: v »Katoliški bukvarni«, prodajalni »Katol. tisk. društva«, dalje v trgovini Anton Krisper, Vaso Petričič, F. M. Schmitt in Iv. Korenčan; v Trstu: prodajalna »Katol. tiskov. društva«. — Cena komadu 24 vin., po pošti 5 vin. več. Zahtevajte jo povsod in de dajte si usiljevati drugih pratik.

Zaloga vozov in drugih priprav v lastnih prostorih Via della Tesa št. 31.

Telefon št. 14-02. — Tu se sprejemajo nočna naročila.

Podjetje razpolaga z 18-timi krasnimi vozovi za mrtvaške sprevode ter lahko postreže z najfinejšo opremo, kakor tudi s čisto navadno.

V svoji trgovini na Corsu ima veliko izbero vencev iz umetnih cvetic, biserov, porcelana in kovine ter izdeluje vence tudi iz svežih cvetic.

Vsakovrstne krste, kovinaste in lesene, obleke, čevlje in druge potrebščine za mrlce in sprevode, voščene sveče iz lastne tovarne itd. vse po nizkih konkurenčnih cenah.

NOVO POGREBNO PODJETJE, TRST

(vogal Piazza Goldoni) - CORSO 47 - (vogal Piazza Goldoni)

V podružnicah in zastopih: na Opčlnah pri g. Mrzeku — v Nabrežini pri g. Vitezu — pri Orehu (Nogere) pri g. Jamšek
se dobi vse za pogrebe potrebno blago.

V slučajih potrebe se toplo priporoča udani

HENRIK STIBELJ,
deležnik in upravitelj podjetja.

Prodajalna Katoliškega tisk. društva v Gorici

se je preselila in se nahaja sedaj

Montova hiša, Gosposka ulica števil. 2.

Priporoča se toplo za obilen obisk.